

Notat

Bilag 1: Forslag til en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelse i København

22. april 2021

Sagsnummer
2021-0095760

Dokumentnummer
2021-0095760-3

Indhold

1 Indledning	1
Baggrund	2
Kommunens forpligtelser i forhold til at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse i folkeskolen	2
En rammemodel med tre hovedspor og fire forandringsgreb	5
Tre hovedspor	6
Spør 1. Skolens arbejde med karrierelæring og uddannelsesparathed	6
Spør 2. Praksisfaglige kompetencer og refleksion over EUD/EUX	7
Spør 3. Indsatser for elever i risiko for at ende uden ungdomsuddannelse	7
Fire forandringsgreb	7
Greb 1: Visions- og værdigrebet	8
Greb 2: Videns- og analysegrebet	8
Greb 3: Understøttelsesgrebet	9
Greb 4: Opfølgnings- og samarbejdsgrebet	9

Indledning

Med notatet præsenterer forvaltningen et forslag til indholdet i en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelser i København.

Forslaget er udarbejdet med afsæt i:

- Vidensafdækning om uddannelsesvalg og indsatser til sag om Måltal for søgning til ungdomsuddannelser (10. marts, 2021)
- BUU's drøftelser i forbindelse med denne sag og BUU's drøftelser i forbindelse med sag om udløbet af Styrket Udskoling
- Input fra inddragelsesprocessen ifm. med udarbejdelsen af en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelse (bilag 2).

Baggrund

Med BUU-strategien 2019-2021 – og igen i marts 2021 – har udvalget opstillet konkrete ambitioner for, hvor mange unge, der skal i gang med ungdomsuddannelse, herunder EUD/EUX, og hvor mange der på sigt skal gennemføre ungdomsuddannelse. Der er fokus på formidling af mulighederne i EUD/EUX via de obligatoriske vejledningsindsatser og kommunens eget brobygningsforløb 8. klasse på EUD. Ligeledes har kommunen med programmet Styrket Udskoling udviklet både decentrale og centrale indsatser, der kan medvirke positivt til arbejdet med elevers uddannelsesparathed, og med at styrke elevernes praksisfaglige kompetencer.

Til trods for det kommunale fokus på at styrke unge københavnernes overgang til erhvervsuddannelser har søgningen til gymnasierne i en årrække ligget højt, mens søgningen til erhvervsuddannelserne har ligget relativt lavt. På den baggrund tiltrådte BUU i marts 2021 en indstilling om at udarbejde en revideret model for overgangen til ungdomsuddannelser.

Kommunens forpligtelser i forhold til at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse i folkeskolen

Folkeskoleloven understreger, at det er en af folkeskolens kerneopgaver, "*... i samarbejde med forældrene, at give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse...*" (Folkeskolelovens §1).

Kommunen har en række forpligtelser ift. at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse igennem folkeskolen. Det gælder

- forpligtelsen til at undervise i Uddannelse og Job i folkeskolen.
- forpligtelsen til at understøtte unges uddannelsesparathed igennem forskellige lovbundne aktiviteter.
- forpligtelsen til at udarbejde en sammenhængende plan for vejledningsaktiviteterne i 8. og 9. klasse til brug for en helhedsorienteret vejlednings- og afklaringsindsats.
- forpligtelsen til at koordinere den samlede ungeindsats på tværs af forvaltninger.

Forpligtelse ift. undervisning i Uddannelse og Job

Det fremgår af folkeskoleloven, at "*... undervisning i uddannelse og job, er et obligatorisk emne i folkeskolen*", på lige fod med de øvrige timeløse fag - færdslære, sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, og at "*... emnet skal tilrettelægges i samarbejde med den ungeindsats, som kommunalbestyrelsen har etableret...*" (Folkeskoleloven, § 7, stk 2).

Det obligatoriske emne Uddannelse og Job har til formål at styrke elevernes viden om uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet gennem hele grundskolen, samt give eleverne bevidsthed om egne muligheder og forudsætninger, så de kan reflektere over ønsker og mål for fremtidens uddannelses-

og karriereveje. I udskolingens skal emnet være med til at styrke elevens uddannelsesparathed. Uddannelse og Job skal tilrettelægges i samarbejde med UU og danne fundament for uddannelsesvejledning i udskolingens¹.

Figur 1: Kompetencemål for Uddannelse & Job igennem grundskolen

Kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Personlige valg	Eleven kan beskrive egne drømme og forventninger	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem personlige mål og uddannelse og job	Eleven kan træffe karrierevalg på baggrund af egne ønsker og forudsætninger
Fra uddannelse til job	Eleven kan beskrive forskellige uddannelser og job	Eleven kan beskrive sammenhæng mellem uddannelser og job	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem uddannelser og erhvervs- og jobmuligheder
Arbejdsliv	Eleven kan beskrive forskellige typer arbejde og arbejdsformer	Eleven kan beskrive sammenhænge mellem job, arbejdsliv og fritidsliv	Eleven kan vurdere sammenhænge mellem egne valg og forskellige vilkår i arbejdsliv og karriere

Uddannelse og Job er et timeløst fag, hvilket vil sige, at skoler selv er ansvarlige for at planlægge og forestå undervisning på tværs af alle årgange med afsæt i kompetencemålene for faget.

Forpligtelser med fokus på uddannelsesparathed

Før indførelsen af uddannelsesparathedsvurderingen i 2014, havde UU-København en bredere opgaveportefølje på skolerne, der kun i begrænset omgang krævede lærernes medvirken. Ud over uddannelsesvejledning havde UU også ansvaret for Uddannelse, erhverv og arbejdsmarkedsorientering (UEA) nu Uddannelse og Job. Med indførelsen af uddannelsesparathedsvurderingen, fik skolerne en række nye opgaver, idet skolerne står for den faglige, sociale, personlige og praksisfaglige parathedsvurdering.

Samlet set, har Københavns Kommune følgende lovbundne vejledningsforpligtelser med fokus på uddannelsesparathed:

Figur 2: Lovbundne vejledningsforpligtelser med fokus på uddannelsesparathed

Alle elever	Ikke-uddannelsesparate elever
- Uddannelsesparathedsvurdering i 8., 9. og 10. klasse. - Kollektiv vejledning om ungdomsuddannelse til elever i 7.-9. klasse	- Brobygningsforløb for ikke-uddannelsesparate, uafklarede elever i 9. klasse og alle elever i 10. klasse. - Iværksætte en særlig målrettet vejlednings- og skoleindsats for ikke-uddannelsesparate elever.

¹ I Bekendtgørelse af lov om kommunal indsats for unge under 25 år, § 6 fremgår det, at: "Undervisningen i folkeskolens obligatoriske emne uddannelse og job skal tilrettelægges i samarbejde med kommunalbestyrelsen, jf. lov om folkeskolen. Vejledningen bygger bl.a. på den viden og de færdigheder, som eleverne har tilegnet sig i emnet, og undervisningen i emnet har betydning for, at eleverne kan træffe valg om ungdomsuddannelse på et oplyst og kvalificeret grundlag."

I Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv fremgår det af § 5, stk. 2, at: "Vejledningen skal bygge oven på den viden og de færdigheder, som eleverne blandt andet har tilegnet sig i folkeskolens obligatoriske emne uddannelse og job."

- Afholdelse af informationsmøder for forældre vedr. uddannelses- og erhvervsvejledning i udskolingen. - Lærerledsagede introduktionskurser i 8. klasse. - Formidling og koordinering af erhvervspraktik til elever i 8.-10. klasse². - Sikre, at elever udarbejder studievalgsportfolio.	- Individuel vejledning af ikke-uddannelsesparate elever. - Tæt forældre-/netværkssamarbejde for ikke-uddannelsesparate elever. - Ansvar for ansøgningsprocessen på optagelse.dk for ikke-uddannelsesparate elever. - Iværksætte særlige initiativer, jf. folkeskolelovens § 9 stk. 4 og § 33 stk. 4-7³. - Iværksætte relevante individuelle vejledningsaktiviteter, så som erhvervspraktik, brobygning, virksomhedsaktiviteter o.a., herunder før-, under- og efterbehandling. - Afklaringskurser for elever i 9. og 10. klasse. - Formidling af behov og dokumentation for SPS-støtte ift. modtagende uddannelsesinstitution.
---	---

Opgaverne varetages i et samspil mellem vejledere fra UU-København og den enkelte skole. Lovgivningen pålægger UU rollen som tovholder for ikke-uddannelsesparate elever⁴.

Sammenhængende plan for indsatser relateret til valg af ungdomsuddannelse

Det fremgår af både Bekendtgørelse af lov om kommunal indsats for unge under 25 år og af Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende plan for vejledningsaktiviteterne i 8. og 9. klasse - til brug for en helhedsorienteret vejlednings- og afklaringsindsats. Planen skal beskrive:

- hvordan kommunen sikrer, at elever og forældre får indsigt i de uddannelsesmuligheder, der findes efter grundskolen.
- hvilke af kommunens eksisterende vejledningsaktiviteter efter lovgivningen herom, samt øvrige aktiviteter, der kan bidrage til, at eleverne får indsigt i de krav og muligheder, de senere vil møde i en ungdomsuddannelse.
- hvordan kommunen sikrer, at vejledningsaktiviteterne integreres i den daglige undervisning, herunder skaber sammenhæng mellem undervisningen i specifikke fag eller emner i grundskolen og de vejledningsaktiviteter, eleverne deltager i.

Planen skal endvidere omfatte:

²Det fremgår af folkeskoleloven, at "Skolens leder kan ... tilbyde eleverne i 6.-9. klasse, at de i kortere perioder udsendes i praktik i virksomheder og institutioner. På 8. og 9. klassetrin har eleverne krav på udsendelse i praktik".

³Det fremgår af folkeskoleloven, at "Skolens leder kan ... tilbyde elever med særligt behov herfor undervisningsforløb i 8. og 9. klasse, hvor praktisk og teoretisk indhold kombineres i en undervisning, der kan finde sted på og uden for skolen. ... Undervisningsforløbene kan være af kortere eller længere varighed. Hvis det vurderes at være til elevens bedste, kan fagrækken fraviges bortset fra undervisning i dansk, matematik, engelsk og fysik/kemi."

⁴Det fremgår af Bekendtgørelse om vejledning om valg af ungdomsuddannelse og erhverv, §5, stk. 2, at "Kommunalbestyrelsen iværksætter en særlig vejledningsindsats overfor ikke-uddannelsesparate elever. Den særlige indsats iværksættes i samarbejde med skolens leder, således at vejledningsindsatsen kan understøtte den indsats, som skolens leder iværksætter, for at eleven kan blive uddannelsesparat ved afslutningen af 9. klasse, evt. 10. klasse. I tilrettelæggelsen vurderer kommunalbestyrelsen konkret, hvordan gruppevejledning og individuel vejledning kan supplere hinanden."

- en særlig målrettet vejledningsindsats for elever, der ikke er uddannelsesparate i 8., 9. eller 10. klasse samt etablering af en særlig indsats i overgangen til en ungdomsuddannelse for elever i folkeskolens 9. og 10. klasse, der har en øget risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse, herunder målgruppevurdering med henblik på FGU.

Der er ikke en fast ramme for planens form og udseende og planen må gerne rumme aktiviteter for øvrige klassetrin og andre indsatser for unge.

Forpligtelsen til at koordinere den samlede ungeindsats på tværs af forvaltninger

Jf. lov om kommunal indsats for unge under 25 år skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der sker en koordinering af den samlede ungeindsats i kommunen på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen, som har til formål at gøre alle unge under 25 år parat til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

Den sammenhængende kommunale ungeindsats i Københavns Kommune - (KUI) - varetages i et tværforvaltligt samarbejde mellem Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen; Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen, og der er etableret en driftsorganisering omkring opgaven.

KUI er afgrænset til unge i alderen 15-24 år, der ikke har en ungdomsuddannelse eller er i beskæftigelse, og som har behov for en indsats i to eller flere forvaltninger, jf. BR-beslutning d. 20. september 2018.

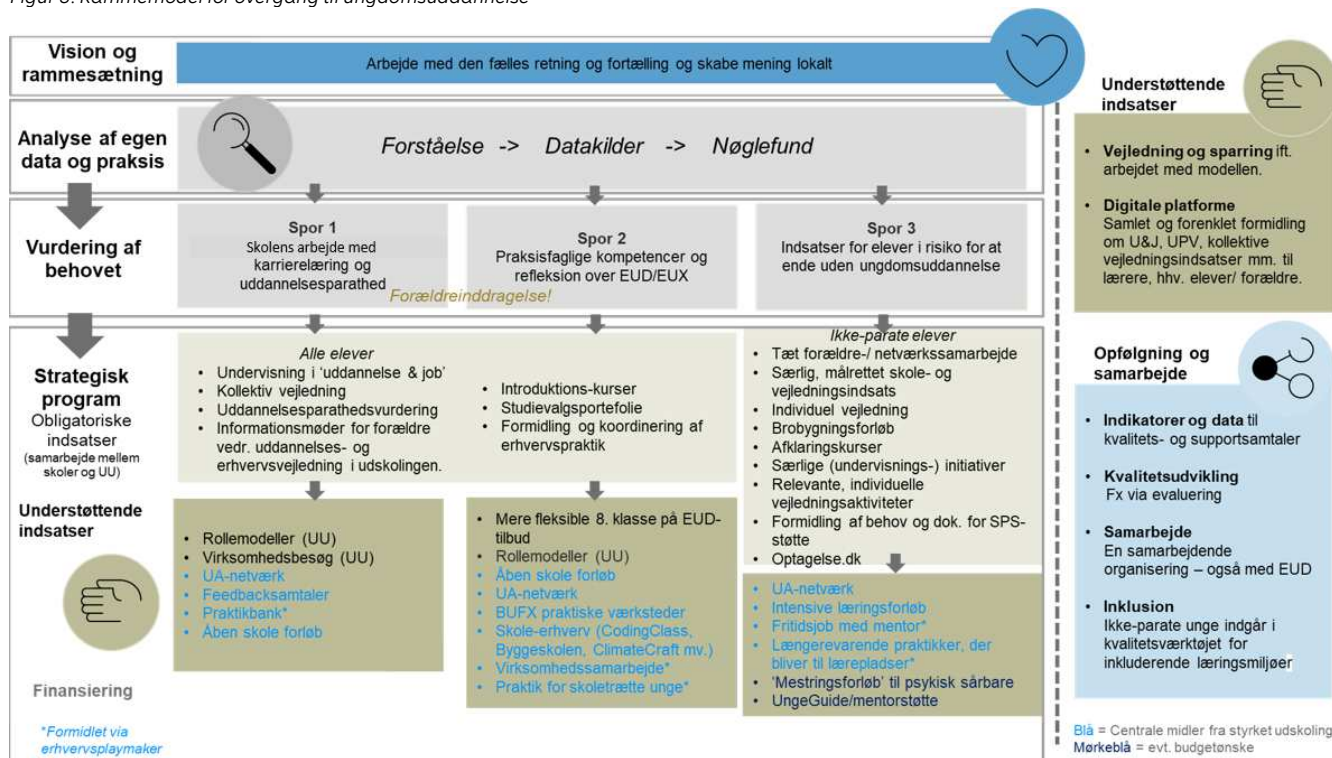
En rammemodel med tre hovedspor og fire forandringsgreb

Med afsæt i de eksisterende mål og indsatser på området, anbefaler forvaltningen en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelse, der skal understøtte, at flere indfødte københavnere gennemfører en ungdomsuddannelse, herunder at flere vælger en erhvervsuddannelse. Det har stor betydning for de unges muligheder senere i livet, at de har gennemført en ungdomsuddannelse. Modellen skal styrke ejerskabet til denne dagsorden på skolerne og understøtte skolerne i at arbejde systematisk med denne dagsorden på en måde, der passer til den enkelte skoles målgruppe, ressourcer og behov.

Forvaltningen vurderer, at skolerne – med udmøntningen af modellen – vil blive understøttet i at indfri kompetencemålene for det timeløsefag Uddannelse og Job. Ligeledes vurderer forvaltningen, at kommunen – med udmøntningen af denne model – vil kunne indfri sine forpligtelser ift. den sammenhængende plan for vejledningsindsatserne i 8. og 9. klasse. Forvaltningen anbefaler derfor, at modellen danner rammen for udarbejdelsen af den sammenhængende plan.

Modellen består af tre hovedspor og fire forandringsgreb. Figur 3, herunder, illustrerer den samlede model.

Figur 3: Rammemodel for overgang til ungdomsuddannelse

Tre hovedspor

Forvaltningen anbefaler, at modellen har fokus på de tre spor som vidensafdækningen har peget på (fremgår lodret midt gennem modeltegningen):

1. at styrke skolens arbejde med karrierelæring og uddannelsesparathed.
2. at 'danne elever ift. faglærte uddannelser' ved at styrke elevers praksisfaglige kompetencer og øge deres refleksion over mulighederne ift. EUD/EUX.
3. at arbejde med indsatser for elever, der er i risiko for at ende uden for ungdomsuddannelse.

Spør 1. Skolens arbejde med karrierelæring og uddannelsesparathed

Vidensafdækningen peger på:

- at der er behov for at øge fokus på Uddannelse og Job tidligere i grundskolen - og holde fast op i udskolingen - for at styrke unges valgparathed
- at elever får det bedste udbytte af vejledningsaktiviteterne og processen omkring uddannelsesparathedsvurdering, når aktiviteterne gennemføres som en integreret, kontinuerlig og systematisk del af udskolingsarbejdet, der løftes i et fælles ansvar mellem skolens ledelse, lærere og UU-vejleder

- at forældre i højere grad skal inddrages og involveres aktivt i de aktiviteter, der skal understøtte unges valg af ungdomsuddannelse, da forældre har stor betydning for de unges valg.

Spor 2. Praksisfaglige kompetencer og refleksion over EUD/EUX

Vidensafdækningen og inddragelsesprocessen viser, at unges uddannelsesparathed og valgproces ift. erhvervsuddannelser kan styrkes ved at:

- sætte fokus på unges praksisfaglige kompetencer igennem hele folkeskolen - på lige fod med de faglige kompetencer
- klæde lærere på, så de i højere grad kan hjælpe unge med at reflektere over deres besøg på erhvervsuddannelser og valg af uddannelse
- inddrage og involvere forældre i de vejledningsaktiviteter, deres børn deltager i
- tilbyde brobygning til parate, men uafklarede, elever i 9. klasse
- tilbyde individuel uddannelsesvejledning til elever, der er uddannelsesparate, men ikke er afklarede om valg af ungdomsuddannelse.

Spor 3. Indsatser for elever i risiko for at ende uden ungdomsuddannelse

Vidensafdækningen peger på,

- at det er afgørende, at alle unge kommer op i alle bundne prøver og i gennemsnit får minimum 2, da den primære årsag til, at unge ender i restgruppen uden ungdomsuddannelse, er at de ikke får en fuld afgangsprøve, når de forlader folkeskolen.
- at det er vigtigt, at skoler understøtter, at unge udfylder deres studievalgsporfolio, da det også er et formelt adgangskrav til EUD/EUX.
- at der er potentiale i at forebygge, at unge udvikler psykiatriske lidelser i folkeskolen, idet den næststørste årsag til, at unge ender i restgruppen er, at de tidligere har været behandlet for en psykiatrisk lidelse.
- at der er potentiale i at understøtte unge med risiko for at ende i restgruppen i at overgå til og blive fastholdt i den ungdomsuddannelse, de starter på, idet 50 % af unge, der ender i restgruppen, tidligere har forsøgt sig med en ungdomsuddannelse, som de ikke har gennemført⁵.

Fire forandringsgreb

Forvaltningen anbefaler, at modellen består af fire forandringsgreb (fremgår på venstre og højre side af modeltegningen), der tilsammen skal bidrage til implementeringen af modellen:

⁵ Opfølgende analyse af unge i restgruppen. Københavns Kommunes Tværgående Analyseenhed, 2019.

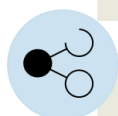
Et **visions- og værdigreb**, der skal sætte en fælles retning og fortælling og skabe mening lokalt.

Et **videns- og analysegreb**, så indsatserne baseres på viden om, hvad der virker, og en grundig analyse af den lokale kontekst.

Et **understøttende greb**, der giver skolerne gode rammer for arbejdet med overgang til ungdomsuddannelse.

Et **opfølgings- og samarbejdsgreb**, som sikrer, at der via ledelsesstrengen - følges op på skolernes resultater med at gøre unge klar til at overgå til ungdomsuddannelse og at samarbejdet, hviler på en organisering, som har fokus på løbende kvalitetsudvikling af indsatserne.

Greb 1: Visions- og værdigrebet

Vidensafdækningen og inddragelsesprocessen har tydeliggjort, at der er behov for, at skolernes ejerskab til opgaven med at gøre unge klar til ungdomsuddannelse, og i særdeleshed erhvervsuddannelse, styrkes. Elever, forældre og læreres kendskab til mulighederne i ungdomsuddannelsessystemet skal styrkes.

Derfor anbefaler forvaltningen, at skoler - som et ledelsesmæssigt nyt greb - vil blive understøttet i at sætte en fælles retning og skabe mening lokalt. Målsætningerne om at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse, herunder EUD/EUX, skal give mening for de lærere, der skal motivere de unge til et reflekteret uddannelsesvalg.

Skolerne skal klædes på til at udfordre valget af en gymnasial uddannelse, og de skal kunne fremhæve og italesætte, at der er gode muligheder for at læse videre, når man læser EUD/EUX og gode jobmuligheder efterfølgende. Eksempelvis jobs, hvor man kan være med til at sikre samfundets grønne omstilling, som i dag er en del af fagligheden på flere EUD/EUX-uddannelser.

Greb 2: Videns- og analysegrebet

I marts vedtog BUU, at der udarbejdes et analyseværktøj, så skolerne kan arbejde systematisk med at identificere deres skoles specifikke behov og tilpasse vejledningsaktiviteterne derefter.

Forvaltningen anbefaler, at skolerne – som et styringsmæssigt nyt greb – bliver understøttet i at arbejde systematisk med at adressere de tre spor/indsatsområder nævnt oven for. Skolerne skal foretage en datainformeret analyse af egen skoles praksis på centrale områder (viden), et begrundet valg af strategi og tiltag på baggrund af analysens fund (valg) og sammensætte en konkret plan for tiltag, der skal kunne kobles sammen med den lokale skoleplan (handling). Analyseværktøjet tager udgangspunkt i metoden fra skoleledelsesuddannelsen.

Skolernes egen analyse skal sikre, at indsatser planlægges med udgangspunkt i hver enkelt skoles elevgruppe og konkrete behov, og at skolen lægger en konkret plan for, hvordan skolen vil arbejde med unges overgang til ungdomsuddannelse, fx i samarbejde med UU.

Greb 3: Understøttelsesgrebet

For at give skolerne gode rammer for arbejdet med overgang til ungdomsuddannelse foreslås det, at der – ud over UU-vejledningen – sker en central understøttelse, og at der stilles tilbud og formidlingsmateriale til rådighed for skolerne. Dette forudsætter, at midlerne i udskolingspuljen fremadrettet anvendes til dette formål og at de centrale midler i Styrket Udskoling videreføres.

Understøttelsen relaterer sig til de tre spor i modellen.

1. Skolens arbejde med karrierelæring og uddannelsesparathed understøttes af:
 - En uddannelsesambassadør på hver skole
 - Feedback- og læringssamtaler på alle skoler
2. Praksisfaglighed og virkelighedsnære udfordringer understøttes af:
 - Erhvervsplaymaker
 - Praktiske værksteder (makerspaces)
 - Skole-Erhverv
 - Åben Skole
3. Indsatser for elever i risiko for at ende uden ungdomsuddannelse understøttes af:
 - Intensive læringsforløb
 - Mestringsforløb til psykisk sårbare unge
 - Øget brug af UngeGuide og mentor i overgangen til ungdomsuddannelse.

Greb 4: Opfølgnings- og samarbejdsgrebet

Udvalget har besluttet, at der i forbindelse med modellen vil være fokus på en løbende opfølgning af skolernes indsatser via ledelsesstrengen.

Opfølgningen på skolernes resultater på området vil fortsat ske i forbindelse med kvalitets- og supportsamtalerne. Til brug i opfølgningen, vil forvaltningen udarbejde konkrete indikatorer, der indarbejdes i analyseværktøjet. Indikatorerne vil have fokus på skolernes arbejde med at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse på kort og længere sigt og kan bruges af områdechefer og skoleledere til at følge op på resultatet af skolernes arbejde med de tre spor. Det kan fx være indikatorer med fokus på

- Styrket valgparathed og praksisfaglige kompetencer blandt alle udskolingselever.
- Skolernes 'løfteevne' ift. unge i risiko for at ende uden ungdomsuddannelse (flere unge kan efterleve adgangskravene til EUD/EUX).

Inddragelsesprocessen har derudover tydeliggjort behovet for en ny organisering af samarbejdet om at understøtte unges overgang til ungdomsuddannelse. Det gælder dels behovet for et styrket internt samarbejde på tværs af BUF og med inddragelse af viden om elevers udbytte af vejledningsaktiviteter. Dels gælder det behovet for et tættere samarbejde med de aftagende-EUD-skoler mhp. at sikre kvalitet ift. introkurser og brobygningsforløb samt fastholdelse af unge i risiko for at ende i restgruppen uden ungdomsuddannelse. Forvaltningen vil som en del af modellen etablere en ny samarbejdsstruktur.